

Қарағанды қ. КМК «Облыстық балалар клиникалық ауруханасы»

МЕЙІРБИКЕЛЕРІНІҢ ЭТИКАЛЫҚ КОДЕКС

ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕ

Мейірбикенің кәсіптік қызметінің этикалық негізі больш адамгершілік және қайырымдылық больш табылады. Мейірбикенің кәсіптік қызметінің негізгі міндеті: пациенттерге жан-жақты күтім көрсетіп, олардың азабын жеңілдету; денсаулығын қалпына келтіру және сауықтыру; денсаулығын нығайтуға көмектесу және аурудың алдын алу.

Этикалық кодекс Қазақстандағы мейірбикенің кәсіптік қызметінде мейірбике ісін дамытуға, қоғамда мейірбике кәсібінің беделін және мәртебесін көтеруге, нығайтуға бейімді нақты өнегелі бағдар береді.

МЕЙІРБИКЕ ЖӘНЕ ПАЦИЕНТ

Сапалы медициналық көмекке пациенттің құқығы және мейірбике.

Мейірбике әр баланың психологиялық және физикалық ең жоғарғы деңгейдегі медициналық көмек алуға жеткілікті ажырамас құқығын құрметтеу керек. Мейірбике пациентке кәсіптік стандарттарға және адамгершілік қағидаларына жауап беретін сапалы медициналық көмек көрсетуге міндетті. Мейірбике қоғамның, әріптестерінің және пациенттер алдында өз қызметі үшін, моральдық жауапкершілік жүргізеді. Мейірбикенің кәсіптік және этикалық міндеттері, өзінің құзіреттілігі шамасында медициналық көмек керек болған адамдарға жедел көмек көрсету.

Мейірбике қызметінің негізгі шарттары — кәсіптік біліктік.

Мейірбике, Қазақстан Республикасының денсаулық сақтау Министрлігімен анықталған қызметін кәсіптік стандарттарына ұстаныш және оны орындау керек.

Мейірбикенің алғашқы кәсіптік борышы - арнайы біліктілікті және шеберлікті үздіксіз жетілдіру, өзің мәдени көтеру. Пациентті заңды және моральды құқығына қатынасты, мейірбике білікті болуы тиіс.

Пациентке адамгершілік қатынас, оның заңды құқығын құрметтеу

Мейірбике, пациенттің өміріне құрмет және қайғысына ортақтасуды барлығынан жоғары қою керек. Мейірбике пациенттің құқығын құрметтеуге, медициналық білім деңгейінің осы күнгі мүмкіндіктеріне сәйкес, азап көруін жеңілдетуге міндетті.

Мейірбике оның құзыреттілігіне Бүкіләлемдік медициналық ассоциациясымен, Бүкіләлемдік денсаулық сақтау мекемесімен жарияланған, Қазақстан Республикасының заңында бекітілген пациенттің құқығын қамтамасыз етуге міндетті.

Пациенттің адамдық қасиетін құрметтеу

Мейірбике пациенттерге олардың жасына және жынысына, ауыру сипаттамасына, ұлттық қатыстылығына, діни және саяси сеніміне, әлеуметтік және материалдық жағдайына немесе басқа өзгешелігіне байланыссыз тұрақты түрде білікті көмек көрсетуге дайын болуы керек. Күтім жасай отыра, мейірбике пациентке емдеуді өткізу және жоспарлауға қатысу құқығын құрметтеуі керек. Пациентке тәкаппарлық көрсету, елемеушілік қатынас немесе кемсіте қарауға тиым салынады. Мейірбике пациентке өзінің саяси, діни және моралдық пікірлерін запы қылуға болмайды. Медициналық көмек көрсету кезектілікті орнатқанда, ешқандай кемсітушілік көрсетпей, мейірбике тек медициналық өлшемдерді басшылыққа алады. Пациенттің тәртібіне, медициналық көрсеткіштер бойынша бақылау талап ететін жағдайда, мейірбике өзінің қарым-қатынасын пациенттің жеке өміріне кәсіптік қажеттілікке сәйкес шек қоюға.

Алдымен зиян келтірме

Мейірбике, ежелгі замандағы «Алдымен –зиян келтірме» медицина қағидасын бұзуға құқылы емес. Пациентке осындай зиян келтіруге ұмтылған үшінші тұлғаның әрекетіне араласпауға құқылы емес. Күту бойынша мейірбикенің іс –әрекеті, тағыда басқа медициналық араласу, басқа уақытша жағымсыз құбылыстармен және ауырту сезіммен қабысқаноның мүддесіне ғана мүмкін. «Дәрі-ауырудан ащы болмауы керек!» Тәуекелге әкелетін медициналық араласулар жүргізе отыра мейірбике пациенттің денсаулығына және өміріне қауіп әкелетін қауіпсіздік шарасын ескеруге міндетті.

Мейірбике және ақпаратқа пациенттің құқы.

Мейірбике шыншыл және адал болуы керек. Мейірбикенің моралдық қарызы-пациентті құқығымен таныстыру. Ол пациенттің денсаулығы туралы,

болуы мүмкін қауіп қатерді, ұсынылған емдеудің ерекшелігін, диагнозы және болжамы туралы ақпаратты алу құқығын құрметтеуге міндетті. Пациентті және оның туысқандарын ақпараттандыру ерекшелігі дәрігерге тиесілі болғандықтан, мейірбике топ мүшесі ретінде, пациентке қызмет көрсетуші болғандықтан тек дәрігердің келісімімен кәсіби ақпараттарды беруге құқылы. Ерекше жағдайларда кәсіби ақпарат оған зиян келтіруі мүмкіндігіне көзі жетсе, оны мейірбике жасыруға құқылы.

Пациенттің медициналық әрекеттеге келісімі немесе одан бас

тарту құқы және мейірбике

Мейірбике, пациенттің немесе оның заңды өкілінің (егер оның ісі баламен немесе қабілетсіз есі ауысқанмен болса) түрлі медициналық әрекеттеге келісімін беру немесе одан бас тарту. Пациенттің келісім беруі немесе одан бас тартуы өз еркімен және жеке түсүнігімен болғанына, мейірбике сенімді болуы керек. Мейірбикенің моральдық және кәсіби қарызы-өзінің құзыреттілігі шенінде медициналық емшарадан бас тартудың зардаптары. Пациенттің бас бартуы, оның жағдайына және мейірбикенің басқада медицина қызметкерлерінің оған деген қатынасына теріс әсер етпеуі керек.

Мейірбике, Қазақстан Республикасының заңына сәйкес қатаң түрде, пациенттің келісімінсіз (немесе пациенттің заңды құзырсыз өкілінің -15 жасқа дейінгі баланың немесе қабілетсіз есі ауысқанның келісімінсіз) көмек көрсетуге құқылы. Құзырсыз пациенттеге медициналық көмек көрсеткенде, мейірбике пациенттің жағдайы қанша мүмкіндігі болғанша, шешім қабылдау процесіне тарту.

Кәсіби құпияны сақтау міндеттері.

Мейірбике үшінші жақ тұлғадан, өзіне сенілген немесе кәсіби міндеттерін атқарғанда мәлім болған пациенттің жағдайы туралы ақпаратты, диагнозді, емдеуі, ауруына байланысты болжамды, сонымен қатар пациенттің жеке өмірі туралы, егер, ол өліп қалған жағдайда құпияны сақтауы керек. Мейірбике пациент туралы жасырын ақпаратты қорғау бойынша өзінің міндеттерін бұлжытпай орындауға міндетті, ол қандай түрде сақталса да. Мейірбике, тек пациенттің келісімі бойынша үшінші жаққа, пациент туралы ақпаратты ашуға құқылы. Пациентке көмек көрсететін, басқа медициналық қызметкерлерге және басқа мамандарға ақпаратты беру құқығы, оның келісім болғанда мғана беріледі. Мейірбике, құзыретті ақпаратты пациенттің келісімінсіз тек заңмен көрсетілген жағдайда ған беруге құқылы. Бұл жағдайда құзыретті ақпараттың ашылғаны туралы пациенттке хабарлануы керек. Барлық жағдайда, мейірбике

кәсіби құпияның жарияланғаны үшін, моралдық кейібір жағдайда заңды жауапкершілік жүргізеді.

Мейірбике және өліп бара жатқан науқас

Мейірбике өліп бара жатушының адамгершілік қатынасына және лайықты өлім құқығына құрметпен қарауы керек. Мейірбике паллиативтік медициналық көмек аумағындағы іскерлікпен және қажетті біліктілікті білуі , өліп бара жатушының өмірін максималды физикалық, эмоционалдық және рухани қолайлы қол жетерлік көмек көрсетуге міндетті. Мейірбикенің бастапқы моралдық кәсіби міндеті: өлу процесіне байланысты азап көруін азайту және болғызбау; өліп бара жатушыға және оның отбасына психологиялық қолда. Эвтаназия , атап айтқанда өліп бара жатушы пациенттің өмірін тоқтату мақсатында алдын ала әрекет жасау, егер ол өтініп сұрасада , этикаға жатпайды және жол берілмейді.

Мейірбике өлген пациентке құрметпен қарап . Денесін тазалаған кезде діни және мәдени дәстүрлерді сақтауы керек. Мейірбике , Қазақстан Республикасында заңмен бекітілген патологоанатомиялық ашуға қатынасты азаматтардың құқығын құрметтеуге міндетті.

Мейірбике ғылыми зерттеулердің және оқу

процесінің қатысушысы сияқты.

Мейірбике өзінің кәсібінде білімді көбейтуге, зерттеу қызметтеріне қатысуға ұмтылуы керек. Адам қатысатын зерттеу қызметінде , объект ретінде мейірбике медициналық этика (Хельсин декларациясы т.б.) бойынша , Қазақстан Республикасының заңына және халықаралық құжаттарға қатаң ілесуі керек. Мейірбике үшін, пациенттің жеке мүддесі ғылымның және қоғамның мүддесінен жоғары болуы керек. Ғылыми зерттеулерге қатыса отыра, мейірбике өзінің қамын ойлай алмайтын пациенттерге (балалар, жіті психологиялық күйзелістерімен тұлғалар) өте қатаң түрде қорғауды қамтамасыз етуі керек. Пациент оқу процесіне , сол сақтау кепілдемелерін қорғаумен ғана енгізіледі.

Мейірбике және оның кәсібі.

Өзінің кәсібіне құрмет.

Мейірбике өз мамандығының беделін және абыройын сақтау керек. Ұқыптылық және жеке гигиенаны сақтау –мейірбикенің жеке ажырамас

қасиеті. Мейірбике, мейірбике ісінің стандарттарын жақсартуға және енгізуге, қолдауға жеке моралдық жауапкершілік жүргізеді. Өзі игермеген, құзыретті дәрежеге ұмтылуы керек. Мейірбикенің борышы және құқығы-өзінің моралдық , экономикалық және кәсіптік тәуелсіздігін сақтап қалу. Мейірбике-пациент жағынан сыйлықтардан және мақтаулы ұсыныстардан бас тартпауы керек, оның негізінде басқа пациенттермен салыстырғанда түрлі жеңілдікпен пайдаланушы жағдайға қол жеткізу жатпаса. Мейірбике пациенттен алғыс алуға құқылы егер ол екі жақтың адамгершілік құндылығын жою емес формасында көрсетілсе, әділеттік және парасаттылық қағидасына қайшы келтірмей заңды мөлшерін бұзбаса. Пациентпен ашына қарым – қатынас медициналық этикамен айыпталады. Мейірбикенің тәртібі, денсаулыққа кері қатынас мысал болмауы керек.

Мейірбике және оның әріптестері

Мейірбике өзінің мұғалімдеріне лайықты құрмет көрсетуі керек. Мейірбике әріптестерімен қарым- қатынаста емдеу процесіне қосқан үлесіне ризашылдық білдіріп , адал, әділ және парасатты болуы тиіс. Мейірбике , өзінің білімінің және тәжірибесінің шенінде кәсіби әріптестеріне көмектесуі керек, ол жақтан да соған есептей отыра, сонымен қатар, ерікті көмекшілерді енгізе емдеу процесінің басқа қатысушыларына жәрдемдесе отыра. Мейірбике өзінің кәсіби мамандығының ежелгі дәстүрін құрметтеуі керек- әріптесіне өтеусіз көмек көрсету. Беделін түсүру жолымен абыройға ие, этикаға жатпайды.

Мейірбикенің моралдық және кәсіби парызы-пациентке дәрігердің тағайындаған емдеу бағдарламасын орындауға көмектесу. Мейірбике дәл және білікті түрде мейірбикемен тағайындалған манипуляцияны орындауға міндетті. Мейірбикенің көтеріңкі біліктілігі- дәрігердің және мейірбикенің алқалық, жолдастық маңызды моралдық факторы. Тұрпайылық, дәрігермен мейірбике кәсіби міндеттерін атқарғандағы қарым-қатынастың қызметтік емес сипаттамасы медициналық этикамен кінәланады. Егер, мейірбике дәрігердің ұсынысының пайдалылығына күмән келтірсе, бұл жағдайды бірінші әдепті түрде дәрігермен талқылауы керек, күдігі сақталған жағдайда –жоғары тұрған басшылармен.

Күмәнді медициналық тәжірибе және мейірбике

Мейірбике заңсыз, этикаға жатпайтын немесе біліксіз медициналық тәжірибені кездестірсе , пациенттің және қоғамның мүддесін қорғауға тұруы керек. Мейірбике құқығы норманы, реттеуші медицина ісін, толығымен медициналық жүйесін және дәстүрлі медицина әдістерін (емші) пайдалануды,

ерекшелікті білуі міндетті. Мейірбике, пациенттің мүддесін күмәнді медициналық тәжірибеден қорғай отыра, қолдау көрсету үшін мемлекеттік денсаулық органдарына, мейірбикелер Ассоциациясына жүгінуге құқылы.

Мейірбике және қоғам

Қоғам алдындағы жауапкершілік.

Медициналық қауымдастықтың мүшесі ретінде мейірбикенің моралдық парызы-халыққа мейірбикелік көмекті жоғары сапалы және қол жетімді қамтамасыз етуге қамқорлық ету. Мейірбике, жеке денсаулық жүйесінде, муниципалдық, мемлекетті қарым қатына халыққа медико-санитарлық ағартуға және ақпараттандыруға, көмек көрсетуші пациенттерге жеке денсаулық жүйесінде, муниципалдық, мемлекеттік қарым қатынасты дұрыс таңдауға белсенді қатысуы керек. Мейірбике, өзінің құзыреттілік шенінде аурумен күресу әдістерін жетілдіруге бағытталған ұжымдық шараларды жүргізуге және жасауға қатысу, пациенттерді, билік органдарын жеке қоғамды экологиялық қауіпті ескерту, құтқару қызметін ұйымдастыру ісіне өзінің үлесін қосуы керек. Мейірбикелер. Ассоциациясы, тұтас медициналық қауымдастық медициналық көмек көрсету кем тараған еліміздің аудандарына, бұл аудандардың жұмыс ынтасын қарастыра отыра, мейірбикелерді тартуға мүмкіндік туғызу.

Мейірбике ісінің тұтастығы және автономияны қолдау

Мейірбикенің моралдық парызы – Қазақстандағы мейірбике ісі реформасының дамуына мүмкіндік туғызу. Мейірбике, мейірбике ісінің тұтастығын және тәуелсіздігін, автономиясын дамыту, қолдау. Мейірбикенің парызы- мейірбике ісінің жетіспеушілігіне және табыстарына, қажеттіліктеріне ақпараттық құралдары және қоғамның назарын аудару. Мейірбике – мейірбике ісінің теріс түсуінен беруден немесе теріс ақпарат беруден қоғамды қорғауы керек. Өзін-өзі жарнамалау медицина этикасына сәйкес келмейді. Егер, мейірбике ұжымдық ұйымдастырудағы жұмыстан бас тартудан қатынасса, сол сәтте кім емделу курсынан өтіп жатқан пациентке ол жедел көмек көрсету міндетінен, сонымен қатар пациенттерге қатысты этикалық міндеттерден құтылмайды.

Мейірбикенің заңды құқығын қорғау және кепілдеме.

Қоғамдағы мейірбикенің адамгершілік ролі мейірбикенің жеке құндылығының заңды талаптарының негізін құрайды, физикалық дербестігі және көмекке көрсету құқығы оның өз кәсіптік міндеттерін соғыс және

бейбітшілік кездегі міндеттерімен бірге. Мейірбикенің өмір сүру деңгейі оның кәсіптік мәртебесіне сәйкес болуы керек. Қаламақы мөлшері, нақты жағдайда жеке тәжірибелі бикенің белгілеуімен, көрсетілген медициналық көмектің сапасымен және көлемімен өлшемдестік, құзыреттілік дәрежесімен, ерекше болуы керек. Кедей пациенттерге ақысыз көмек этикалық түрде құпталады. Медицина қызметкерлерін, мейірбикелердің ешқайсын тиімсіз жағдайда жұмысқа мәжбүрлеуге болмайды. Мейірбикенің кәсіби қызметінің жағдайын қамтамасыз ету, еңбекті қорғау талаптарына сәйке болуы керек. Қазақстанның аймақаралық мейірбикелер Ассоциациясы келесі жағдайларда толық бағалы көмек көрсетеді деп, есептеуге мейірбике құқылы: құрмет және қасиет (егер оның абыройын біреулермен негізсіз түсүрсе); жеткізілген кәсіби дайындық деңгейіне сәйкестік біліктілік санатын уақытылы алуға; өзінің кәсіби міндеттерін орындауға ұқыпсыз немесе немқұрайды орындағанға байланысты емес, кәсіби қатені сақтандыру рәсімін пайдалану және қолдану; кәсіби қайта даярлау, денсаулығы жағдайы бойынша кәсіби міндеттерді орындауға мүмкіндік болмағанда; Қазақстан Республикасының заңымен көрсетілген медициналық қызметкерлердің уақытылы жеңілдіктер ала алмағанында.

«Этикалық кодекстің» іс-әрекеті

Осы кодекстің талаптар, Облыстық балалар клиникалық аурухананысының барлық мейірбикелеріне міндетті.

«Этикалық кодексті» бұзу жауапкершілігі

Облыстық балалар клиникалық аурухананысының мейірбикелерінің «Этикалық кодексін» бұзу жауапкершілігі, Қарағанды облыстық мейірбикелер Ассоциация жарғысымен анықталады.

Кодекстің нормасын бұзғаны үшін, ассоциация мүшелеріне келесі жаза пайдалануы мүмкін:

- 1) Ескерту;
- 2) Толық емес кәсіби сәйкестік туралы ескерту;
- 3) Бір жыл мерзімге дейін, ассоциацияда мүшелікті тоқтату;
- 4) Ол туралы тиісті аттестациялық комиссияны ескерте отыра ассоциация мүшелігінен шығару.

Мейірбикенің этикалық кодексі аурухананың Кеңесінде бекітілген, 2015жыл. сәір.